TOPRAK ve TARIM SORUNU

"Hiçbir medeni devlet yoktur kî, ordu ve donanmasından evvel iktisadiyatını düşünmemiş olsun."

ATATÜRK

G İ R İ Ş :

XIX. yüz yılın başlarındanberi Batılılaşma ve kalkınma çabaları içinde bulunan Türkiyemiz, imparatorluktan sonra Cumhuriyet devrindeki 46 yıllık gayretlere rağmen alnımızdaki "Geri Kalmışlık" kara damgasını silememiş, iktisadî, sosyal ve kültürel alanlarm hemen tümünden, dünyanın geri kalmış ülkeleri listesinin sonlarındaki yerimizde bir değişiklik yapamamışız.

Bugün, Türkiyenin çözmek zorunda bulunduğu sorunların başında tarımı da içine alan EKONOMİK KALKINMA gelmektedir.

Her nekadar iktisadî kalkınmanın hedefi, sanayi devrimini tahakkuk etirerek Türkiyenin yapılı eşya bakımından dışarıya muhtaç bir durumdan kurtarılması ve mamullerini dış pazarlara satabilmesi ise de, halen nüfusunun %o 67,7'sinin tarımla uğraşması (1965 nüfus sayımına göre), gıda ve ham madde gibi günlük ihtiyaç maddelerinin tarım alanından temin edilmesi, sanayi yatırımları için lüzumlu malzeme ve ham maddenin dış pazarlardan satm alınabilmesi, tarımsal ürünlerin satılmasına bağlı odluğundan, bugün ve uzun süreli bir gelecekte de Türkiyenin tarımsal kalkınması, sanayi kalkınması ile dengeli olarak, ön plândaki yerini muhafaza edecektir.

TARIM ÇIKMAZI

Tarımsal Problemlerimiz :

Gayri safi millî gelir (1967 yılı için) 1965 sabit fiyatlarına göre 71,5 milyar liradır. Bunun 25.3 milyar lirası tanm, 13.9 milyar lirası da sanayi sektöründen sağlanmaktadır. Milli gelirde büyük bir payı bulunan tarımın başlıca problemleri üretimin miktar, tür ve kalite bakımlarından yetersizliğidir. Buğday ve bitkisel yağlar bakımından buğday ve önemlice miktarda da bitkisel yağ ithal etmekteyiz. Yeterli tedbirler alınmadığı takdirde, ithalâtın uzun süre devam edeceğine şüphe yoktur.

Türkiyenin tarımsal alanda içinde bulunduğu bu zor duruma düşmesine sebep olan nedenleri sırasıyla inceleyelim:

Tarım Arazisi ve Arazinin Ufalanması :

Türkiyede tarıma elverişli arazi, diğer ülkelere kıyasla azdır. Coğrafi yüz ölçümünün ⁒ 30'unu biraz geçmektedir. Az olan bu tanm arazisi bugüne kadar uygulanagelmekte olan bozuk tarım düzeni ile hem büyük ölçüde ufalanmış, ufalanan arazi parçaları birleştirilerek birer iktisadi işletme haline getirilememiş ve hem de toprağın fakirleşmesine adeta göz yumulmuştur.

Türkiyenin tarıma elverişli arazisi toplamı 23,539 milyon hektardır. Bunun 21,200 milyon hektarı işlenen arazi (Bunun 7,030 milyon hektarı nadastır.) ve 2.339 milyon hektarı, bağ bahçedir. Ayrıca 30,839 milyon hektar çayır-mer'a, 10,584 milyon hektarlık ormanlık bulunmaktadır. Topraklarımızın 13,096 müyon hektarı ürün yetiştirmemektedir.

Tarıma elverişli topraklarımız, gerek uygulanmakta olan veraset hükümleri, gerek önü alınamayan köylerden şehirlere doğru olan göç tesiriyle adeta sınırsız olarak ufalanmış ve iktisadî işletme niteliğinden çıkmış bulunmaktadır.

1953 tanm anketine göre; tarıma elverişli 23,539 milyon

hektarlık arazi, yüz ölçümü 20 dönümden az **772.800 işletme** dahil, 15 milyon işletmeye bölünmüş bulunmakta **idi.** Bu sayıma göre, işletmelerin ancak % 5.4'ü tek parça halinde olup bu da tarım arazisinin **ancak** % Tini **teşkil etmekte** idi. İşletmelerin % 22 si on ve daha fazla parçaya bölünmüş olup bu da tarım arazisinin % 48.7 sini kapsamakta idi.

10 yıl sonra, 1963'te yapılan sayıma göre, ufalanmada % 40 bir artış olmuştur. Cüce işletmelerin miktarı **772.800** *âen* 1.268.818'e ve işletmelerin toplamı da 15 milyondan 21 milyona yüklelmiş ve tabii ki işletmeler de çok daha küçük parçalara bölünmüş bulunmaktadır.

Son sayımdan itibaren aradan geçen altı yıl içinde ufalanmaların daha da artmış olduğu şüphesizdir.

Tarım Alanındaki Nüfus Yoğunluğu ve Gelir Dağılımı:

Türkiyede, nüfusun % 67.7'si (20.582.338 kişi - 1965 nüfus sayımına göre-) geçimini tarım alanından sağlamaktadır.

Yurdumuzda tarımla uğraşan ailelerin miktarı 1950 de 2.322.000 iken bu sayı 1963 te 3.514.000'e ve 1965 sayımımda da 4.116.468 aileye yükselmiş bulunmaktadır.

Devlet Plânlama Teşkilâtının 1962 yılına ait bir etüdünde, tarım alanında çalışan ailelerin yıllık gelirleri, ortalama olarak 2400 lira olduğu halde diğer sektörlerde açlışanlann gelirleri 10.278 liradır.

Büyük insan kitlelerinin tanm alanında istihdam edilmeleri, esasen yetersiz olan üretimden hisselerine düşen payın küçülmesine sebep olmakta ve bunun sonucu olarak da tarımla uğraşan köylüler gün geçtikçe fakirleşmektedirler.

Türkiye üzerinde çıkarları olan yabancı devletler, zaman zaman Türkiyenin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarım incelemek üzere, hükümetlerimizin de müsaadeleriyle, uzmanlarını Türkiyeye göndererek çalışmalar yapmışlardır. Nitekim 1948 yılında, Amerikan XX. Yüzyıl Vakfı Amerikan Dışişleri Bakanlığı petrol uzmanlarından Max W. Th-

ronburg'u ekonomimizi incelemek üzere Türkiyeye göndermiş ve hazırlanan etüt 1949 yılında (Türkiye Nasıl Kalkınır) adı altında yayınlanmıştı.

1962 yılında da Türkiyedeki Amerikan İktisadî Yardım Kurulu (AID) Türkiyedeki millî gelirle millî gelirin çeşitli sektörler arasındaki dağılımını etüt etmek üzere Amerikadan Prof. ENOS'u getirtmiştir. Prof. Enos'un etüdüne göre, millî gelirin sektörler arası ve sektörler içi dağılımı da çeşitli ve gayri adildir.

Küçük çiftçiler yılda aile başına 1040 lira elde ederken orta çiftçiler 7730 lira, büyük çiftçiler ise 41340 lira kazanmaktadırlar.

Tarım alanı dışındaki sektörlerde çalışanlara düşen pay, tarım sektörüne nazaran fazladır. Küçük esnaf ve ücretliler yılda 6780 lira, tüccar ve sanayici gibi özel girişimciler (Müteşebbisler) ise yine aile başına yılda 94600 lira almak suretiyle millî gelirden aslan payı sağlamaktadırlar.

Devlet Plânlama Teşkilâtının 1963 gelir dağılımı araştıı> masma göre, tarımla uğraşanlar beş aile dilimine bölünmüşlerdir. Bu varsayıma göre aile dilimi basma düşen ekili toprak yüzdesi aşağıda gösterilmiştir:

Aile dilimi	Dilime düşen arazi	Dilime düşenş tarım geliri yüzdesi
Alt	1.50	7.00
Alt - orta	*5.00*	10.50
Orta	11.50	14.50
Orta - üst	20.50	22.00
Üst	61.50	46.00

Görülüyor ki, büyük arazi parçalarım işleten üst aüe dilimleri tarıma elverişli toprakların % 61.50'sini işletir ve gelirin % 46'sını alırken eşit sayıdaki alt aile dilimleri top-

raklarin ancak % 1.50'sini işletmekte ve tarım **gelirinin** de ancak % 7.00'sini alabilmektedir.

Tarım Arazisinin Adaletsiz Dağılışı :

Bir tabiat vergisi bulunan toprağı, bir ülkede büyültmek veya küçültmek mümkün değildir. Böyle olunca da tek ellerde toplanan büyük araziler, bir kısım insanların topraksız kalmaları bahasına olmaktadır.

Büyük halk kitlelerinin hemen hemen biricik geçim kaynağı olan toprağın, onu işleyenler arasında dağılımı da adaletsiz ve aksak bir durum göstermektedir.

1953 tarım anketine göre, 2.5 milyona yakın çiftçi ailesinden üçtebirine yakın kısmı 50 dönümden küçük, kalanın dörtte üçünden fazlası 75 dönümden küçük arazi parçaları üzerinde çiftçilik yapmakta idiler. Sayılan iki milyona yaklaşan bu küçük çiftçilerin işledikleri arazi, tanm arazisinin ancak % 30'unu bulduğu halde, çiftçilerin dörtte birinden azını teşkil eden 64000 orta ve büyük tarım işletmesini işleten çiftçilerin işledikleri arazi, tanm arazisinin %70'i idi. Kısaca ifade edilirse, tarımla uğraşanlann % 76 sı tarıma elverişli topraklann % 30'unu, % 24'ü de toprakların % 70'ini işletmekteydiler.

1963 tarım Örnekleme sonuçlarına göre tablo şöyledir: 1.200.000 ailenin elinde ancak 1-2 dönüm arazi bulunmaktadır. Hepsi bir arada olmamak kaydıyla 50 dönümden az olan işletmelerin toplamı 21 milyon olup tarıma elverişli arazinin %24.4'ünü kapsar ve tarımla uğraşanlann % 68.81 tararından işletilir. Tanmla uğraşanlann % 31.2'si ise tarıma elverişli topraklannı % 75.6'sını işletmektedirler. 500 dönümden fazla işletmelerin sayısı binden az (Tanmla uğraşanların ancak % 0.5'i) ise de bunların işlettikleri arazi tanın arazisinin % iridir.

Bu adaletsiz dağılış, Devlet Plânlama Teşkilâtının 1963 Gelir dağılımı araştırmasında daha da belirli bir şekilde gö-

rülmektedir. Yukardaki tabloda da görüldüğü üzere beşte bir tanm aile dilimine düşen toprak miktarı alt dilimde % 1.50 iken bu miktar üst dilimde % 61.50 olmaktadır.

Son yıllarda Çukurova'da yapılan bir anket çok daha dikkat çekicidir. Anket 156.000 çifçi ailesini kapsamaktadır. Bunlardan 2800, ki çiftçi ailelerinin % 1.8'ini teşkil eder, bölgede işlenen arazinin % 50'sine sahip bulunmaktadır. Buna karşılık 153.200 aile, ki çiftçi ailelerinin % 98.2'sini teşkil eder, toprakların diğer yarısına sahip bulunmakta veya onları işletmektedir.

TOPRAKSIZLARIN DURUMU:

Türkiyede topraklar bu şekilde,- hiçbir ölçü ve esasa dayanmadan parçalanırken, topraksız ailelerin miktarı, azalmaşöyle dursun üzüntü ile söyleyelim ki artmıştır.

Tarım alanında artan nüfus, diğer sektörlerde, özellikle sanayi sektöründe, hızlı bir tempo ile gelişme olmadığından tarım alanında kalmış ve bu suretle de topraksızların ve gizli işsizlerin sayısı gün geçtikçe artmıştır.

1950 tanm sayımında, Türkiyede tarımla uğraşan topraksız aile sayısı 89.884 idi. 1963 yılı sayımında ise bu miktar 308.899 aileye yükselmiştir ki on yılda topraksızların sayısı dört kat artmıştır. Ayrıca yine 1963 sayımına göre tanm işletmelerinden 293.518 işletme kiracılık, 521.176 işletme ortakçılık, ve 115.703 işletme de diğer usullerle ki bu suretle bir milyona yakın işletme, sahiplerinden başkalan tarafından işletilmekte oldukları anlaşılır.

1964 yılında tanm sektöründeki faal nüfusun sayısı 9. 843.500 iken 1967 yılında bu miktarda 100,000 artış olmuştur.

Köy İşleri Bakanlığının 1964 yılındanberi yaptığı araştırmalar da çok ilginçtir. Bakanlık, Köy Envanter Etüdleri adı altında her ilin toprak ve toprakla uğraşanlann durumunu ayn ayn incelemekte ve bu etüdleri kitaplar halinde yayınlamaktadır. Ben burada bunlardan sekîz ili alacak ve inceleme sonuçlanm sunmağa çalışacağım.

îl	Genel aile sayısı	Çiftçi aile sayısı	Ortakçı aile sa.	Kiracı Aile S.	Tarım iş-çisi A. S.	Toplam A. S.	Yüzde oranı
Bitlis	19.131	18.988	441	115	6.014	6.570	% 34.6
Kars	91.548	91.283	156	59	20.520	20.735	% 22.7
Ağrı	32.162	32.044	970	l	10.599	11.570	% 36.1
Brzurum	90.046	88.532	2.560	628	25.032	28.220	% 31.8
Van	30.716	30.623	295	—	11.178	11.473	% 37.5
Mardin	58.328	57.456	4.005	236	19.249	23.490	% 40.8
D. Bakır	57.494	57.092	8.524	—	18.226	26.750	% 46.8
Hatay	56.652	54573	1.753	295	17.214	19.262	% 35.3
roplam	436.977	430.591	18.704	1.334	128.032	148.070	% 35.7

Bu illerin bazı ilçelerinde topraksızların oranı çok daha yüksektir. Örneğin Reyhanlı'da topraksızlar toprakla uğraranlarm % 66.6'smı, Hassa'da % 44.5'ini, Silvan'da % 49.8'ini, Diyarbakır Merkez ilçesinde % 62.7'sini ve Aşkale'de % 473' **ünü teşkil etmektedirler.**

Yukardaki tablonun incelenmesi bize, bu sekiz ilde toprakla uğraşan 430.591 çiftçi ailesinden 148.070 ailenin topraksız olduğunu ve bunların ortalama olarak toprakla uğraşanların % 35.7's'ni teşkil ettiğini göstermektedir.

Envanter Etüdlerine göre toprağa sahip olanların durumu da dikkati çekicidir. Siirtte 0 — 10 dönüm toprağa sahip olanlar toprakla uğraşan çifçi ailelerinin % 57.2'si iken işlettikleri toprak tüm kültür arazisinin ancak % 5.2'sidir. Buna kimlik 200 dönüm ve daha fazla toprağa sahip olanlar toprakla uğraşanların % 3.7'si iken işlettikleri toprklar kültür arazisinin % 52.Tidir. Âdıyamanda 0— 10 dönüm toprağa sahip olanlar toprakla uğraşanların % 54.9'u iken işlettikleri toprak kültür arazisinin ancak % 6.6'sıdır. Buna karşılık 200 dönüm ve daha fazla toprak işleyenler toprakla uğraşanların % 3,4'ü iken işlettikleri arazi, kültür arazisinin % 42'sidir. Mardin'de kültür araz'smin % 49'u toprakla uğraşanların % 2,3'ü tarafından işletilmektedir.

Tcpra^m bu ters orantılı ve adaletsiz dağılışı yanındı, ellerimde büyük toprak bulunduran ailelerin büyük bir kısmı da, arazisinin bulunduğu köyde veya kasabada oturmayarak, topraklarını yarıcı, ortakçı veya tarım işçileriyle işletmektedirler. Yarıcı ve ortakçılar az masrafla çok verim almak isted'Merinden bu düzende toprak adeta sömürülmektedir; yani toprağın bakım ve muhafazasına önem verilmemektedir.

Sahip oldukları topraklarda oturmıyarak kasaba ve şe^ hirlerde oturanların sahip oldukları topraklar da, azımsanmıyacak kadar fazladır. Buna değinen Envanter Etüdlerinden birkaç örnek verelim: Mardin ilinde tarım aile işletmelerinin toplamı 2.057.281 dönüm olup bunun 1.093.912 dönü-

mü, köyde oturmayan çifçi ailelerinin elindedir. Siirt ilinde kültür arazisinin toplamı 964.299 dönüm olup bunun 203.330 dönümü, köyde oturmayanların elindedir. Adıyamanda tarım arazisi toplamı 1.049.481 dönüm olup, bunun 317.110 dönümü köyde oturmayanların mülkiyetindedir.

Görülüyor ki bir tarafta toprakla uğraşanların üçte birinden fazlası topraksız bulunurken, toprağa sahip olanların üçte biri, bazı illerde yarısı, sahip oldukları toprağın başında bulunmayarak kasaba ve şehirlerde yaşamakta ve çoğu kere başka işlerle de uğraşmaktadırlar. Ülkemizdeki bozuk toprak düzenini, sayın Cumhurbaşkanı şöyle belirtmiştir: "Ülkemizde 20 — 30 köye sahip ağalar vardır. Toprak köleliği vardır."

Türkiye için çok önemli bir problem haline gelen topraksızların ekonomik ve sosyal güvenlikleri de yoktur. Toprak sahibi ile kiracı, ortakçı veya tarım işçisi arasındaki ilişkiler, hukukî olmaktan ziyade bölge şartlarına geleneklere ve nihayet arz - talep ilkelerine göre düzenlenmektedir.

Yarıcılık ve ortakçılık gibi sistemlerde toprağa bakılmaz, toprağa yatırım yapılmaz ve bu suretle de toprak tahribe uğrar. Kiracı ve ortakçıların işledikleri arazi çok küçük ve işletme düzeni devamlı olmadığından işletme gayet ilkel metotlarla yapılmaktadır. Bu yetersiz işletme metotları verimin azalmasına sebep olmakta, az olan ürün de işleyenle toprak sahibi arasında bölüşüldüğünden işleyene çok az pay düşmekte ve bu suretle toprak gibi toprağı işleyenler de sömürülmektedir. Adil olmayan toprak dağılışı ile ilşletmelerin çok küçük oluşu, gizli işsizliği de arttırmaktadır.

Nüfusun 28 müyon olduğu 1960 yılında, iş alanlannın en bol bulunduğu ağustos ayında, Türkiyede bir milyon insanın işsiz olduğu ve iş alanlannm en kıt bulunduğu ocak ayında ise gizli işsizlerin sayısının 8.5 milyona yükseldiği bir araştırma sonu meydana çıkarılmıştı.

Türkiyede toprakla uğraşan topraksızların, özellikle toprak İşçüerinin feci durumunu 1966 yılında bir Bakan şöyle belirtmişti: "Tarım işçisinin bir eli toprakta bir eli de Allahtadır. Allah vermezse toprak işçisi açtır. İşçilerin ortalama günlük kazançları 250 kuruştur*"

ARAZİ BELGELERİ DE YETERSİZDİR:

Toprakların adaletsiz dağılışı yanında, işletilen arazinin bir kısmının ya belgeleri yoktur veya mevcutları hatalı ve yanlıştır. Bunun sonucu olarak yurdumuzdaki arazi uyuşmazlıkları azalma şöyle dursun, her yıl artmakta ve ayrıca bazı varlıklı kişiler, hakları olmadığı halde, hazineye ait büyük arazi sahalarına sahip çıkmaktdırlar.

1967 yılı bütçe müzakerelerinde açıklandığına göre, Doğu illerimizde, 4, 5, 26, 66 ve 95 dönümlük bir belgeye sahip varlıklı bazı vatandaşların herbiri hazineye ait 5200'er dönümlük arazi parçalarını işletmektedirler.

Son günlerde Ege bölgesinde Atalan ve Gollüce köylerinde köylülerin, ağalar (Bir tanesi de hanım ağa) tarafından işletilen veya icara verilen hazineye ait büyük arazi parçalarını işgal etmeleri ve işgallerin diğer komşu köylerdeki ağalar tarafmdan işgal edilen hazine topraklarına yayılması toprak düzeninin ne kadar bozuk olduğunu göstermektedir.

Son günlerde Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğünden elde edilen bilgilere göre ülkemizdeki hazine arazisinin genel olarak durumu şöyledir:

1964 yılında Hazine arazisi miktarı 10 milyon dönüm olarak bilinmekte idi. Kadorstro faaliyetlerinin artması sonucu bu miktar, 1967 yılında % 40 bir artışla 14 milyon dönüme yükselmiştir. Kadostro faaliyetlerinin tamamlanmasıyla bu miktarın çok daha artacağı aşikârdır« Atalan ve Güllüce olayları da bunları ispatlamaktadır.

Hazineye ait bu 14 milyon dönümden hazine ancak 2 milyon dönümünü icara verebilmekte diğerleri (12 milyon dönüm) kapanın elinde bulunmaktadır. Bu 2 milyon dönümden 9 milyon lira icar alınmakta ve bu icar faaliyetle* ri ve işlemleri için de Hazine 4 milyon lira masraf yapmaktadır ki eline anacak 5 milyon Ura kalmaktadır. Bu hale göre hazine, masraflar dahil edildiği takdirde dönümünü 4.5 liraya, masraflar çıktıktan sonra ise 2.5 lira gibi çok düşük bir rayiçle kiraya vermektedir ki, kiralayanların da yine varlıklı büyük toprak sahipleri olduğu, süregelmekte olan olaylardan anlaşılmaktadır.

Yapılan tespitlere göre hazine arazisinin çoğunun Ankara ilinde olduğu anlaşılmıştır.

TARIMIMIZIN DİĞER YETERSİZ TARAFLARI:

Bugün; makina, sulama, gübreleme, ilaçlama, islâh edilmiş tohum, teknik personel ve tarım kredileri modern tarımın vazgeçilmez unsurları haline gelmiş bulunmaktadır.

Makina, sulama, gübreleme ve ilaçlama gibi konular, daha ziyade, sanayi ve özellikle ağır sanayii ilgilendirdiğindne, tarım alanında gelişmiş ülkelerin, sanayi ve ağır sanayi alamnda da gelişmiş oldukları, sanayide geri kalmış ülkelerin tarım alanında da geri kaldıkları bir gerçektir,

MAKİNALI TARIM :

Motor gücünün, toprağın verimini arttırma ve iş gücünden tasarruf sağlama bakımlarından, tarım alanında meydana getirdiği hızlı gelişme, tartışılamryacak bir gerçektir. Bu açıdan tarımımıza baktığımızda manzara şöyle görülür:

Tarıma elverişli topraklarımızın % 81'i ilkel olan kara sapanla sürülürken ancak % 19'u traktörle işletilmektedir.

Ağır sanayi mamullerinden olan traktör, biçer-döğer ve bunlara benzer tarım makinaî arını içine alan makinalı

tarım konusunda durumumuz diğer ülkelerle mukayese edilirse daha iyi anlaşılır.

1964 FAO istatiklerine göre:

Icviçre'de 67, Hollanda'da 95, Belçika'da 161, Fransa' da 260, Amerika'da 390, İsrail'de 432, ve Türkiye'de 5044, dönüme bir traktör düşmektedir.

SULU TARIM:

Halkımızı yağmur duasına çıkmaktan kurtaracak ve fakir çiftçinin satmalma gücünü arttırarak, yüzünü güldürecek tarımın en önemli problemlerinden biri de, tarım arazisinin sulanmasıdır.

Büyük ölçüde çimento, pompa ve elektrik enerjisine ihtiyaç gösteren tarım arazisini sulama durumu da mukayeseli olarak şöyledir :

Gene 1964 FAO istatistiklerine göre:

İsrail'de işlenen toprakların % 35 i, Irak'ta % 32 si, Lübnan'da % 27 si, Bulgaristan'da % 25 i, Yunanistan'da % 113 ü, Suriye'de % 7,5 u, ve Türkiye'de % 7,5 si, sulanmaktadır.

Ülkemizde arazi sulanmasında kullanılan akar sular da yeterli bir düzene bağlanmadığından, sulama uyuşmazlıkları filimlere konu teşkil etmekte ve her yıl yüzlerce cana mal olmaktadır.

Sulamada kullanılan akar sularla, BAFA gibi, Ankara çevresinden daha büyük bir alanı kaplayan göllerin, kişi çıkarları yerine toplum yararına olarak devletleştirilmesi zaruridir.

KİMYEVÎ GÜBRELER

Daha önce de belirtildiği gibi coğrafi alanın 13.096 milyon hektarı hiç ürün vermemekte ve tarıma elverişli arazinin de her yıl 7.030 milyon hektarı nadasa terkedilmektedir.

Sulama ve gübreleme yetersizliğinden, nadasa terkedîlen tarım arazisi ile tarıma açılamayan, ürün vermeyen, arazinin her yıl yurt ekonomisine yaptığı olumsuz etkileri belirtmeğe lüzum yoktur.

Sanayi mamulleri arasında bulunan kimyasal gübreler konusunda da, Gene 1964 FAO istatistiklerine göre, durumumuz şöyledir :

Bir dönüme Hollanda'da 56.3, Belçika'da 53 3, İsviçre* de 28.6, İsrail'de 8.5, Bulgaristan'da 6.0, Yunanisttan'da 5.7, ve Türkiye'de 2.5, Kg. azotlu - fosforlu - potash gübre kullanılmaktadır.

Kimyasal gübre dışında, linyit madenleriyle tabii gazları bulup geliştiremediğimizden ve bütan gibi gazlan yurt ekonomisine uygun olarak ucuz fiyatla kove sokamadığımızdan milyonlarca lira desermdeki tabii gübrenin çoğu tezek halinde vakit diye kullanılmakta ve bundan tarımımız vararl alınmamaktadır.

İlaçlama konusunda da, listenin sonundaki yerimizi muhafaza etmekteyiz. Aynca tarım, kooperatifler halindeörgütîenemediğinden, bir kısım çifçi ilaçlama yaparken diğerleri yapamamakta ve bu sebeple de, tanmda hastalıklann sonu alınamamaktadır.

Tarımımızı islah edilmiş tohumla vanacak bir düz^ve ulaşamadığımız bîr gerçektir. Ayrıca islâh edilmis sertifikalı tohumlar, çiftçiye ekim zamanından ya cok *önce* veya sonra verilme sebebiyle, bundan da yeterli şekilde yararlanamamaktayız. Erken veya geç verilen bu tohumlan çiftçi, çok kez yemek için kullanmaktadır. Bu tohumların randımanı fazla olduğundan pazarı da vardır. Ancak bu tohumluklar, zehir maddesini ihtiva ettiğinden, bunlarla yapılan ekmeklerle sık sık zehirlenme olayları görülmektedir. Bunların çiftçiye zamanında verlmesinin zarureti kadar, satımının önlenmesi için kontrol düzeninin her fabrikada uygulanmasının zorunluğu açıktır.

TARIM KREDİSİ :

Tarımda uygulanan kredi sistemi de, ekonominin diğer sektörlerinde uygulananın aynıdır. Bizde kredi, ihtiyaç sahibine veya müteşebbise değil, sermayeye verilmektedir Sonsuz bir girişim gücüne sahip olsanız veya ihtiyaç içinde hunalsanız, eğer kredi karşılığı olan mülk (Han, hamam, apartman veya büyük arazi vb.) yoksa kredi almanız mümkün değildir. Bu sebepledir ki, tarım alanındaki "ihtiyaç sahipleri, bir çok hallerde kerdi imkânına sahip büyük sermayedarların tefecliğinden kendilerini kurtaramazlar.

Ankara Ziraat Fakültesi Zirai Ekonomi ve İşletmecilik kürsüsünün 1963 yılında Bâlâ ve Keskin civarında bulunan köylü aile işletmelerinde yaptığı bir incelemeye göre; köylü tarım kredisinin % 39 unu devletten, arta kalan % 61 ini de tefeciden almaktadır. Türkiye'de, özellikle tarım alarmdaki tcfeciliki Meclis araştırmalarına konu olacak hale gelmiş ve Teşkilâtlanmamış Sermaye Piyasası adı altmda devlet plânına girerek adeta resmileşmiş bulunmaktadır.

Amerika'da tarım kredilerinin diplomaya verildiği söylenmektedir. Girişim gücüne sahip ve tarım alanındaki bilgisini diploması ile ispat eden genç Amerikalılar, ihtiyaçhn olan kredileri, resmî kurumlardan kolaylıkla sağlaya bilmektedirler. Bu suretle de orada ekonominin tarım alanına her zaman genç girişimciler girerek, bu sektöre dinamizm getirmektedirler.

Türkiye bir tarım ülkesi olmasına rağmen, taranan devletçe yeterli şekilde desteklendiğini söylemek mümkün değildir. Bugan Türkiye'de bütün bankalar ve **kredi veren** resmi kurumlar, ticarete kredi verirlerken, Sanayi **Kalkın-**

özellikle sanayi tesislerine kredi vermek-
arşılık yalnız tarıma kredi veren bir ban-
ae kadar 1865 te Tuna valisi bulunduğu sı-
Mithat **Paşa** tarafından **kurulan** ve sonra«
tası adını alan millî kurumumuz, tarım:
cıaç **edinerek kurulmuş ve geliştirilmiş ise**

de, bu banka bugün maalesef büyük ölçüde ticareti destekler durumdadır. Banka her ne kadar tarımı desteklemek için plasman ayınriakta ise de, krediler yukarda belirtilen esasler dahilinde dağıtıldığından, ihtiyaç sahipleri umduklarını alamamaktadırlar.

Ziraat Bankasının 1965 yılındaki genel zirai krediler toplamı, 3.492 milyar lira iken aynı yıla ait ticari krediler toplamı 4.532 milyar lira idi. Ayrıca ticari krediler o yıl ortalama 2.88 sür'atle devir de yapmışlardı.

Ziraat Bankasının, Tarım Bakanlığı yerine Ticaret Bakanlığına bağlı bulunması da Bankanın yukarda belirttiğimiz ticari hüviyetini ispatlar.

Türkiye, yıllardır açık veren dış ticaretiyle de ispatlamıştır ki, ürettiğinden fazla tüketen bir ülkedir, Dış ticaretteki dengeyi sağlamak ve ihracatı ithalatın üstüne çıkar m ak, ancak fazla üretmekle olur. Bunun için de kredilerin ticari alanlardan ziyade, üretken tarım ve sanayi alanlarına verimsei zaruridir. Aksi halde dışa bağlılıktan kurtulmamız, hiç bir zaman mümkün olmaz.

Verilmekte olan krediler ölçüsüzlüğünü de bir örnekle anlatalım: Yurdumuzda 1-1000 lira arasında kredi alan çiftçilerin sayısı 1965'te Hükümet programının müzakeresinde açıklandığına göre, 1.326.000 kişi olup bunların tümüne verilen kredi toplamı 480 milyon liradır. Buna karşılık, 28.000 kişiden ibaret bulunan orta ve büyük çiftçilerin aynı yıl aldıkları kredi yutarı, 458 milyon liradır.

Orta ve büyük çiftçilere verilen kredilerde de aşırılıklar vardır.Şöylekı; bu gruba dahil 642 kişi tarım kredisi olarak 35 milyon ve 238 kişi de 27 milyon almışlardır.

TARIM OKULLARI :

Tarımsal ürünlerin verimini arttırmakta teknik biginin önemini belirtmeğe gerek yoktur. Bu açık gerçeğe karşıt, Türikyemiz teknik bilginin tarıma uygulanmasını sağla-

yacak imkânlardan da yoksun bir durumdadır. Yurtta manevi bilimleri yaymak için devletçe ve özel kuruluşlarca büyük gayretler gösterilerek birbiri ardına imam »hatip okulları açılırken, dünya nimetlerinden hakkımız olan payı elde ederek "Hiç ölmiyeeek gibi çalışma"mıza yardımcı olacak tarım okullarına önem verilmemiştir. Burada şunu da üzüntü ile ifade etmek gerekir ki, manevi bilimleri yayma çabaları gösteren kişi ve sorumlu kuruluşlarda görev alan vatandaşlarımızdan hiçbiri çocuklarım bu okullara göndermezler. Onların çocukları ya yabancı ülkelerde veya burada teknik bilgi öğreten okullarda okumaktadırlar.

Ülkemizde mevcut 15 tarım okulundan 9 u 1950 den önce 6 sı da 1963'te açılmışlardır. Ayrıca 5 Teknik Ziraat ve 2 de Teknik Bahçevancılık okulu 1943'te açılmış ve o zamandanberi yenileri hizmete konulmamıştır.

Tarım okulları yurt yüzeyine yayılmadıkça ve çiftçi çocukları buralardan teknik bilgi almadıkça tarımsal kalkınmamızın bir hayal olacağı açıktır. Son yıllarda bu gerçeğin görülmeğe başladığına dair işaretler belirmeğe başlamıştır.

EROZYON :

Ülkeleri çölleştiren ve insanları açlığa mahkûm ederek göçlere zorlayan en büyük toprak tahribatı erozyon« dur. Türkiyemizde, üzüntü ile söyliyelim ki, toprak bu büyük düşmandan kendini kurtarmış değildir. Ülkemiz daha çok su erozyonundan zarar görmektedir. Rüzgâr erozyonu daha ziyade Orta Anadoiuda, Karapınar bölgesinde tahribatını yapmaktadır. Bölgede 50.000 dönümlük arazi çölleşmiştir. Ancak, Toprak-Su Genel Müdürlüğünün başarılı gayretleri, erozyonun genişlemesini önlemiştir. Çölleşen arazinin tekrar tarıma açılabilmesi için bu çalışmalar devam etmektedir.

Yurdumuzda yılda 440-500 milyon ton verimli top-

rak akar sularla denizlere dökülmektedir. Bu gün tarıma elvarişli 23.539 milyon hektarlık araziden 8 milyon hektarı çok şiddetli, 4 milyon hektarı orta şiddette ve 6 milyon hektarı da ortadan az şiddette erozyon tahriban marus bulunmaktadır.

Rüzgâr ve bilhassa su erozyonuna karşı yeterli ve sürekli tedbirler alınmadığı takdirde, Türk vatanı topraklarının geleceği karanlıktır. Bir zamanların yeşil Anadolusu, kuruyan ve çölleşen Orta Asyadan göçte bize yurt oldu, fakat artık gidecek yerimiz yok. Bu bakımdan elimizde mevcut örgütlenmiş (Ordu gibi) ve örgütlenmemiş bütün atıl güçlerin, bilim ve tekniğin ışığı altında seferber edilmesi kaçınılmaz bir vatan borcu haline gelmiş bulunmaktadır.

Erozyonla birlikte, topraklarımızın tuzlaşma ve kireçlenmesini önlemek ve toprakların su ve gübre ihtiyacını bilimsel esaslara göre tespit edebilmek için topraklarımızın analizimin yapılması da önemlidir. Bu analiz işini tamamlayan bazı komşu devletlerde toprağın verimi artmış, tuzlaşma ve kireçieşme olaylarına de son verilmiştir.

ORMANLARIMIZ :

Genel olarak ormanlar, akarsularla meydana gelen erozyonu önleyecek toprağı koruma, iklimin yumuşamasına yardımcı olma, akarsuların düzenli bir şekilde akmalarını sağlayarak sel baskınlarını önleme, yer altı sularına kaynaklık etme nitelikleri yanında millî ekonomiye çeşitli yönleriyle katkıda bulunmaktadır.

Yurdumuzda coğrafi alanın % 13.56 sim teşkil eden 10.584 milyon hektarlık ormanlık arazinin ancak 3.9 milyon hektarlık kısmı normal, diğer kısmı bozuk ormanlıktır.

Türkiye, Orman bakımından fakir bir ülkedir. Bizde orman sahalan coğrafi alanın % 13.56 sini teşkil ederken

bu oran Kuzey Aemrika'da % 39, Güney Amerika'da % 27, Asya'da % 19, Avrupa ortalaması % 33, Rusya'da % 39, Yuguslavya % 30.5, Bulgaristan'da %28, ve Yuanistan'da da % 18.5, tur.

Uzmanlar, ormanlarım tabu fonksiyonlarım yapabilmeleri için, o ülkede topraklarının en az % 25 inin ormanlık olması gerektiği hususunda müttefiktirler. Yine uzmanlar bu ormanı % 20 nin altına düşmesi halinde ormanlarım tabii fonksiyonlarını yapamıyacaklarmı belirtmektedirler. Türkiye bu haliyle, yukarda da belirtildiği üzere, erzoyoa afeti içine girmiş bulunmaktadır.

Ormanları öneminin kavranmasına, bu öneme uygun koruma örgütü kurulmasına ve ormanlarımızın korunup genişletilmesini sağlayacak esaslar konulmasına usulsüz kesimler, kıl keçisi tahribatı ve yangınlar kesin olarak ön~lenememektedir.

İncelemeler usulsüz kesimlerin, usulüne göre yapılması lâzım gelenden en az bir kat fazla olduğunu ve bu usulsüz kesimlerin linyit madenlerimiz toprak altında yatarken ve bütan gibi gazlar fiyat düşüşünü önlemek üzere rafinerilerde yakılırken, halkın yakacak odun ihtiyacınıkarşılamak üzere yapıldığını göstermektedir.

Orman bölgelerinde yaşayan insanların, tarıma arazi açmak için sebep oldukları yangınların tahribatı da çok büyüktür. Anayasanın açık ve kesin hükümlerine rağmen bu yangılarda bir azalma görülmüş, ancak bu faciaya son vermek mümkün olamamıştır.

1939 -1949 yılları arasında ortalama olarak yılda 51.620 hektar orman sahası yanmıştı. Bu miktar 1950-1959 arasında yılda 33.721 hektara ve 1960-1966 arasında da yılda ortalama olarak 8.000 hektara düşmüştür.

Orman tahribatında önemli rol oyanyan bir unsur da kıl keçisidir. Bu tür keçinin, ormanların büyük düşmanı olmasına rağmen sayıları azalacak yerde, her yıl artmaktadır. Ormanlarımızın selâmeti ve yurt ekonomisi bu tür

keşi neslinin, yerlerine yararlıları konulmak suretiyle, yok edilmesi gerekmektedir. Bu politikada geç kalmamak lâzımdır.

Türkiye'de halen orman bölgelerinde 13.800 yerleşme yerinde 10.5 milyon insan yaşamaktadır. Geçimini ormandan sağlayan bu insanlar ormanın dışına çıkarılmadığı veya kendilerine orman içi tarımı, orman sanayii alamnda iş sağlanmadığı takdirde ormanlarımızın geleceği karanlıktır.

VERİM VE BESLENME :

Bütün tarımsal faaliyetlerin amacı, iyi verim sağlamak ve iyi beslenmektir.

Kem alât ile kemalât olmaz. Yetersiz metodlarla iyi bir verim elde edilemiyeceği gibi beslenmenin de yapılmıyacağı açıktır.

Ülkemizde modern tarımın uygulanmaması, gerekliye etkili tedbirlerin alınamaması, birim başına düşen tarımsal ürün verimlerinin düşük olması sonucunu doğurmaktadır.

Yukarda makine, sulama, gübreleme ve benzeri konularda ele aldığımız yabancı ülkelerdeki tarımsal verimi bizimkilerle mukayese etmekte yarar gördüğümüzden ağağıya alıyoruz. Bu örneklerden teknik ve bilimin verim üzerindeki olumlu etkisini görmek mümkün olacaktır.

FAO 1964 istatisliklerine göre :

Bir dönümden Hollanda'da 420, Danimarka'da 377, Belçika'da 367, isviçre'de 288, İsveç'te 261, Mısır'da 259, Bulgaristan'da 256, Yuanistan'da 148, ve Türkiye'de 107. Kg. buğday alınmaktadır.

HAYVANCILIK VE HAYVANSAL ÜRÜNLER:

Beslenmenin önemli bir kesimi de hayvancılık ve hayvansal ürünlerdir. Türkiye, beslenilen hayvan sayısı itibariyle, dünyada en *önde* gelen ülkelerden biridir. 1966 İstatistikîerine göre, çeşitli türde olmak üzere 72.046.90(1 baş

hayvan bulunmatkadır. Buna kümes hayvanları dahil değildir.

Tarımın diğer kesimlerinde olduğu gibi Türkiye hayvancılık bakımından da geridir. Hayvansal ürünlerin başında et, süt ve yapağı gelmektedir. Bu üç konuda da Türkiye'nin durumunu yine mukayeseli şekilde tesbit edelim.

ET s

Aşağıdaki tablo çeşitli ülkelerdeki hayvanların (Gövde) ağırlıklarını göstermektedir:

Ülke	Sığır Kg.	Dana *Kg.*	Koyun Kg.
Danimarka	242	55	35
Fransa	275	64	16
Batı Almanya	245	*46*	25
Japonya	204	33	20
İtalya	167	—	—
Yunanistan	112	30	14
Türkiye	84	30	23

SÜT:

Ülke	Yılda bir ineğin Kg. verdiği **süt**
îsveç	3200
Danimarka	3950
Hollanda	4100
Belçika	3810
Japonya	4340
Bulgaristan	**3500**
Türkiye	**584**

YAPAĞI :

Türkiye'de bir koyundan ortalama 1.350 Kg. yapağı elde edilirken büyük sayıda koyun besleyen Avustralya, Arjantin, Yeni Zelanda, Amerika, Rusya ve İngiltere'de 3-4 Kg. yapağı elde edilmektedir.

Yukardaki örnekler de göstermektedir ki iş nicelikte değil, fakat niteliktedir. Geri kalmış ülkelerin hayvanları da hem süt, hem et ve hem de yapağı bakımlarından az verimlidirler. Yem sanayii geliştirilmediği, ahır hayvancılığına önem verilmediği, tahıl bakımından bu günkü metodlarla fazla verimli olmayan ve fakat çeşitli ve verimli bitkileri ihtiva eden mer'alarıyla Doğu Anadolu; hayvancılığa ve bununla ilişkili olarak hayvan sanayiine tahsis edilmediği, soya gibi hem toprağı azotla besleyen ve zenginleştiren, hem de küspeleri besleyici iyi bir hayvan yemi olarak kullanılan sanayi b'tkilerine önem verilerek yurdun çeşitli bölgelerinde normal veya ara tarımı olarak ekilmediği ve ekimi desteklenmediği, mer'alarm tahribine göz yumulduğu, ormanların gelişmesine ve genişiet'lmesine yardımcı olunmadığı takdirde hayvancılığımızın gelişmesi de mümkün olamaz.

Gelişen ülkeler tahıldan ziyade et, süt ve yumurta gibi prote'nli gıdalar olmakta ve bunları uzak ülkelerden ithat etmektedirler. Özellikle Doğu Anadoluda geiişt'rilecek hayvancılık ve hayvan sanayii ile hem Doğu Anadolunun kalkınması kısa zamanda mümkün olur, hem de Türkiye'nin dış ticaret dengesinde lehe değişiklikler yapılır.

BESLENME :

Gerek tarımsal ve gerek hayvancılık faaliyetlerinin amacı, bol ürün almak ve iyi beslenmektir. Bu konuyu da mukayeseli olarak inceleyelim.

Bir insana, yaşama, çalışma tarzına ve yaşadığı bölgenin iklimine göre verilecek kalori ve protein miktarı değiş-

enekte ise de ortalama olarak bir insanın günde 2500 kaloi ı ve 70 gram proteinle beslenmesi gerekli görülmektedir. Ayrıca alınacak proteinlerin de üçte birinin etten temin edilmesi zaruri telâkki edilmektedir»

Bu esaslara dayanarak durumumuzu mukayeseli olarak belirtelim :

ülke	Kalori Günde *ir* ınban	Hayvansal protein Günde gran	Toplam protein Günde gram	**Et günde gram**
Fransa	2940	52	**78**	**74**
Batı Almanya	2690	49	70	**61**
Yunanistan	2900	32	94	**27**
Amerika	3130	62	91	**77**
Yugoslavya	2980	24	99	**28**
Hindistan	2080	6	**51**	**2**
Pakistan	**1930**	7	44	**4**
Türkiye	2850	16	97	**14**

Yukarda da belirtildiği gibi Türkiye hayvan sayısı itibariyle dünyada başta gelen ülkeler arasındadır. Buna karşılık tüketilen et miktarı itibarıyla sonda gelmekteyiz ki kalorilerin çoğunu tahıldan almaktayız. Bu şekilde az et ve çok tahılla beslenme; halkın fizik ve entellektüel bakımlardan geri kalmasına yol açmaktadır. Türkiyede bir insana yılda 268 kilo tahıl ve 14 kilo et düşerken Amerika'da *66* kilo tahıl ve 77 kilo et düşmektedir.

Hayvancılığın geliştirilmesiyle beslenme rejiminde, daha fazla et yemek suretiyle yapılacak bir değişiklik, Türkiye'yi bugünkü koşullar altında dahi tahıl ithal etmekten kurtarır.

Ülkemizde nüfus yaklaşık olarak % 3 artmaktadır. İstatistik! tahminler 1985 yılında nüfusumuzun 56 ve 2000 yılında da 79 milyona varacağım göstermektedir. Ciddi ve rasyonel tedbirler alınmadığı, artan nüfus daha emperatif

bir plân uygulamasıyla yaratılacak yeni snayi sektörüne ak« tarılamadığı takdirde, halkı, esasen kifayetsiz bulunan gıda maddeleriyle beslemek mümkün olamıyacak ve bunun sonucu olarak da Türkiye'nin yakın bir gelecekte arzu edilmeyen bir takım sosyal bunalımlara sahne olmasının önüne geçilemiyecektir.

ÇIKAR YOL

TOPRAK REFORMU:

Yeraltı ve yerüstü servetleriyle, Avrupa'da Rusya'dan sonra en geniş ülke Türkiye'dir. Ülkemizin tarım arazisi, rasyonel metodlarla ve bilimsel bir şekilde kullanılır ve bu kullanmada politik çıkarlar ön plânda.tutulmazsa, Türkiye'nin en kısa bir zamanda sanayi .devrimini de yaparak, alnındaki geri kalmışlık damgasını silmesi mümkün görülmektedir.

Türkiye'nin gerek tarım ve gerek sanayileşme bakımlarından içinde bulunduğu bu çıkmazdan tek çıkar yolun büıün vecibeleriyle uygulanacak bir TOPRAK REFORMU ile başlayacağına inanmaktayız. Kaldı ki Toprak Reformunun sosyal yönü de azımsanmıyacak kadar önemlidir.

Değerli bir Profesörümüz "tarımsal arazinin benimsenme rejimi, sadece bir hukuk düzeni olarak kalamaz, bu rejim; ekonomik, sosyal ve hatta politik bazı önemli sonuçlar doğurur. Mülkiyet rejimi, en başta toprağın kullanılması ve ondan faydalanma sistemleri üzerinde etkide bulunur. Bozuk bir arazi mülkiyeti ve tasarruf rejimi, bir yandan az sayıdaki zengini daha zengin hale getirirken, öte yandan esasen düşük hayat seviyesinde yaşayan kalabalık halk kitlelerinin daha da fakirleşmesine yol açar.

Arazinin benimsenmesi kadar, kullanılış şekli ve usulleri de cemiyet için önemlidir. Bu değerli istihsal kaynağım, modem teknolojinin gereklerine göre ve toplumun yüksek menfaatlarına uygun bir şekilde işletmek ve kullanmak

için, iyi bir düzen kurmak şarttır. Toprağın, hiç kimsenin ekonomik istismar vasıtası veya sosyo-politik nüfuz ve prgstij aleti haline getirilmesine müsaade edilmemelidir. Toprağı, müessir ve verimli bir şekilde kullanacak ve aynı zamanda koruyacak ve islâh edecek ellere teslim etmetc gerekir/' demektedir.

Toprak reformu; toprağın adil ve toplum yararına uygun olarak dağıtılması, bu değerli kaynağın müessir ve devamlı bir şekilde kullanılması üretim kabiliyet ve kapasi tesinin korunması ve arttırılması, insan-toprak ilişkilerinin en uygun şekle sokulması, kiracı, ortakçı ve tarım işçilerinin hak ve görevlerinin düzenlenmesi, sahip olunacak toprak büyüklüğünün, fazla inşam toprak sahibi yapacak şekilde tavan ve tabanlarının tespiti, tarım arazisinin başka maksatlarla kullanılmasının önlenmesi, toprağın bizzat işletene verilmesi, modern teknolojinin tarıma uygulanabilmesi ve işletmelerin daha rasyonel ve rantabl olarak çalıştırılabilmesi için işletmelerin kooperatifler halinde birleştirilmesi teşvik esaslarını kapsamalıdır.

TOPRAK REFORMUMUN FAYDALARI:

Toprak reformu, topraksız veya az topraklı insanların toprak açlığını giderecek, verimli çalışmalarını sağlayacak ve üretimi arttıracaktır. Toprağın dagılışmdaki dengesizlik bertaraf edileceğinden tarım işletmeleri kooperatifleşme ile, ekonomik büyüklüğe kavuşacak, daha rasyonel ve verimli olarak işletileceklerdir. Reformla, kiracılık ve ortakçılık azalacağından, tarım işçilerinin çalışmaları düzene sokulacak, gizli işsizlik azalacak, herkes sahip olduğu topraktan daha fazla verim alabilmek için toprağa daha fazla bakmak zorunda kalacak ve nadaslar sür'atle azalacaktır.

Bunun en güzel örneğini Gölcük ovasında buluruz. Odemiş'in Gölcük ovasında tarıma elverişli 300 dönüm arazi vardır. Buraya patates ekilir. En büyük işletme 100 dönüm, ortalama işletme büyüklüğü beş dönümdür. Dönümden 2500-4000 Kg. patates elde edilir. Halbuki Türkiye'nin diğer yerlerinde verim ortalama 114 kilodur. Bu örnek,

söylentilerin aksine olarak, işletmelerin küçülmesiyle verimin azalması şöyle dursun arttığını göstermektedir. Bu incelememizde vereceğim Japonya örneği de bunu ispatlar. Ayrıca Devlet Plânlama Teşkilâtınca hazırlanan "1963 Gelir Dağılımı Araştırması" etüdünde de işletmeler büyüdükçe toprak veriminin azaldığı, büyük işletmelerde sermaye faktörünün çok düşük verimde kullanıldığı, bu durumun işsizliğe sebep olduğu ifade edilmekte ve belli ellerde toplanan toprağın dağıtılmadığı takdirde, gelecek on yıllık devrede daha da adaletsiz bir şekil alacağı belirtilmektedir.

Toprağın işleyene verilmesi, toprağa bağlı tarım aile işletmelerinin meydana gelmesini sağlayacak ve şehre olan akın büyük ölçüde önlenecektir.

Toprak reformu, tarım sektöründeki gelir ve servet dağılımını sosyal adalet ilkelerine uygun olarak düzenleyeceği gibi, reforma tâbi işletme sahiplerinin, ellerinden alınacak toprağın bedelini yatırım alanlarına yatırmaları suretiyle de sanayi kalkınmamız hızlanacaktır.

Dağıtılacak arazinin tavan ve tabanları tespit ve arazinin el değiştirmesi menedileceğinden, miras yoluyla da parçalanmasına meydan verilmeyeceğinden, toprağın tek ellerde toplanması ve ufalanması önlenecektir.

Toprak reformu, iktisadi ve sosyal güvenlik ve istikrarın geniş halk kitlelerine yayılmasına, siyasi olduğu kadar sosyal ve ekonomik hürriyetlere sahip çiftçi ailelerinin yaratılmasına yardım edeceği gibi, toprakla uğraşanların büyük çoğunluğu, uğrunda ölebilecekleri bir şeye sahip olacaklarından zararlı ideolojilere karşı köklü ve istikrarlı bir toplumun doğmasını sağlayacaktır.

TARIM KOOPERATİFLERİ

Toprak reformunun esasları için, reformdan faydalanan çiftçilerin tek başlarına yapamıyacakları veya topluca daha kolay ve ucuza yapabilecekleri sulama, gübreleme, makinalaşma ve pazarlama dahil, üretimle ilgili işleri

başarmak için aralarında demokratik esaslara uygun tarım kooperatiflerinin kurulması da yer almalıdır.

Anyasaya uyularak devleteç desteklenecek bu kooperatifler sayesinde, tarım en kısa zamanda makinalaşacak, sulama gelişecek, gübreleme ve ilaçlama daha etkili bir şekilde kullanılacak, krediler yerine harcanmış olacak, kooperatifler en kısa zamanda tarım ve hayvancılık uzmanlarıyla donatılacak, bunların sonucu olarak da verim artacak ve köylünün yaşantısı büyük ölçüde değişecektir.

Kooperatiflerin gelişmesiyle, pazarlama konuları ele alınacak, aracılar ortadan kaldırılacak, bu suretle artan gelir köyün bünyesinde iyiye doğru gelişmeyi ve köyün sosyal bakımdan kalkınmasını sağlayacak, kısa zamanda köy-şehir ayrılıkları önemli derecede giderilerek şehirlere olan gereksiz göç duracaktır.

TOPRAK REFORMUNU UYGULAYAN DEVLETLER:

Tarihsel gerçekler şudur ki; toprak reformu yapmadan ülkeler, sosyal huzursuzluklardan kendilerini kurtaramamışlardır.

Avrupa'da Rusya, Asya'da Çin, ihtilâllerden önce, komşu -devletlerle mukayese edildiğinde sanayi bakımından geri ve sanayi işçisi bakımından da çok zayıf idiler. Komünist ihtilâlleri; sanayi işçisi kitlelerinin fazla bulunduğu ülkelerde vukua geleceğine dair beslenen kanaat ve kehanetlere rağmen, sanayileşmiş Almanya, Fransa, İngiltere, Amerika veya Japonya'da değil, fakat sanayileşmemiş baskı rejimlerinin sürdüğü Rusya ve Çin'de meydana gelmiştir. Zira, sanayileşmiş ülkeler, sömürgelerinden sağladıkları büyük imkânlarla işçilerinin yaşantılarım iyiye doğru geliştirirken, ihtüâlciierin elindeki en etkili silâh olan toprak konusunu da, toprak reformu yapmak suretiyle etkisiz hale getirmişlerdi. Rusya ve Çin toprak reformu yapamadıkları, daha doğrusu toprak ağalan, topraklarının ölçülü bir şekilde reformla dağıtılmasına nza göstermediklerinden, ihtilâlle tamamı ellerinden alınmıştır.

Bu tarihî gerçeği göz önünde tutan, dünyada 80 den fazla ülke toprak reformunu uygulamaktadırlar. Uygulama sonuçları, toprak reformunun az gelişmiş ülkelerde, xirai kalkınmanın vazgeçilmez şartı olduğunu göstermektedir.

JAPOMYADA TOPRAK REFORMU:

Yazıya, Batı topluluğuna bağlı demokratik bir ülke olan Japonya'daki toprak reformu esasları hakkında kısa bilgi sunarak son verilecektir.

Köyişleri eski bakanı Osman Sabit AVCI'nm başında bulunduğu bir heyetin hazırladığı "Japonya'daki Zirai Kalkınma Esasları" adlı kitapta, Japonya'daki toprak reformunun ana hatlarıyla şu esasları kapsadığı belirtilmiştir t

1. Japonya'da toprak reformu, Amerikan işgal kuvvetleri tarafından dikte edilerek yürütülmüştür. Bu bakımdan diğer ülkelerde millî hükümetler tarafından yürütülen reformlara nazaran daha kısa zamanda realize edilmiştir.

Japon toprak leformu, özellikleri bakımından diğer Asya; devletleri toprak reformlarına çok benzemektedir.

2. İkinci Dünya Savaşı sonunda, Japon hükümeti, tarımsal toplumları demokratik düzeye getirmek amacıyla, arazi düzenini tekrar gözden geçirmek zorunda kaldı. Demek ki toprak reformundan önceki toprak düzeni, demokratik gelişmeye engeldi.

3. İlk reform kanununa göre, başka bir yerde oturan arazi sahipleri ile kendi arazisinde oturduğu halde, arazisini kendi işletmeyip kiraya verenlerin azarilerinin beş hektardan (Yaklaşık olarak 50 dönüm) fazlası, kiracıların isteği üzerine kiracılara bırakıldı.

4. Kiralar ayni olarak değil nakdi olarak ödenir. Kira mukaveleleri köy tarımsal komitelerince tasdik edilir.

5. Kanunda sonradan yapılan bir değişikliğe göre, başka yerlerde oturan arazi sahiplerinin sahip oldukları bütün tarımsal arazileri ile mukim arazi sahiplerine ait tüm tarım arazilerinin bir hektardan (10 dönüm) fazlası hükümet tarafından satın alındı ve iki yıl içinde bu topraklar* işleyenlere dağıtıldı.

6. 1962'de çıkarılan bir kanunla, 3 dönümden daha az, bağ-bahçe gibi arazisi olan küçük çiftçilerle, 30 dönümden fazla arazisi bulunan çiftçilerin tekrar arazi satın almaları menedildi.

7. Reformla sağlanan arazinin kiralanması veya arazinin kiracılar tarafından tekrar kiraya verilmesi yasaklandı.

8. Arazi sahiplerinin, ikamet etmedikleri bir araziye sahip olmaları, topraklarında oturan arazi sahiplerinin de kiralanmış arazisinin bir hektardan fazlasına sahip olmaları menedilmiştir.

9. Tarım arazi kiraları bir kanunla dondurulduu. Kira mukavelelerinin iptali yasaklandı.

10. Toprak reformu, tarımdaki iş gücünün sanayi sektörüne kaymasını sağladı ve bundan ötürü de tarım makinalaşmak zorunda kaldı.

11. Tarımın makinalaşması, tarımsal girişimlerin ortak üşletmeler (Tarım Kooperatifleri) haline gelmesine yol açtı.

12. 1947 yılında başlayan toprak reformu iki yıl sonra da 1949'da tamamlandı.

Bizde toprak reformunun ancak 25 yılda tamamlanacağını eöyleyen yetkililer bu gerçeği öğrenmelidirler,

Japonya, toprak reformu sayesinde, az ölçüde pirinç hariç, tarımsal ürünler bakımından dışa muhtaç olmaktan kurtulmuş ve kendi kendine yeter bir hale gelmiş bulunmaktadır,

SONUÇ:

1. Tarım topraklarımız; tarımla uğraşanlar arasında demokratik gelişmeyi yavaşlatacak ve sosyal adaleti engelleyecek bir şekilde adaletsiz olarak gelişi güzel dağıtılmıştır.

2. Tarımımız; makinalaşma, sulama, gübreleme gibi modern teknolojiden yeteri kadar yararlanmaadığından, tarımla uğraşanların gelirleri az, toprakların verimi düşük ve bunun sonucu olarak halkımızın beslenmesi iyi değildir.

3. Türkîyeyi; tarımsal ve hayvansal ürünler bakımından kendi kendine yeter bir hale getirmek, halkımızın daha iyi beslenmesini sağlamak, ürünlerin miktarını arttırmak, tür ve kalitelerini geliştirmek ve nihayet süratle sanayileşmek için, bütün gerekleriyle birlikte, TOPRAK REFORMUNU yapmak kaçınılmaz bir zaruret olmuştur.

Toprak reformu hızla sanayileşerek geri kalmışlıktan kurtulmamıza yardım edeceği gibi, tarımda istihdam edilen fazla nüfusun sanayi sektörüne kaymasını sağlayacak ve erozyon tahribatına büyük ölçüde mani olacaktır. Toprak reformu sanayiin itici gücü ve desteği olacaktır.

4. Az gelişmiş ülkelerin; insanları, hayvanları ve bitkileri de her bakımdan geri kalmıştır. Sanayi alanında gelişmiş ülkelerin tarım alanında da gelişmiş oldukları bir gerçektir. Bu gerçek, tarımla dengeli olarak, tarımı itici ve destekleyici bir güç halinde kullanarak, kalkınma ağırlığının sanayie verilmesini zaruri kılar. Zira dünyada, yalnız tarımla kalkman ülke yoktur. Rahmetli Cemal GÜRSEL "Hiç bir millet ot satarak zengin olamaz" sözleriyle sanayileşmenin zaruretine işaret etmişti. Gerçek anlamda tarımsal kalkınmamız da sanayi kalkınmamıza bağlıdır.

Bir küçük otomobil satmalmak için 40 ton portakal satmak zorunda olduğumuzu, kalkman ülkeler lehine olarak gelişen dış ticaret karşısında aynı otomobili alabilmek için gelecek yıllarda daha da fazla portakal vermek zorunda kalacağımızı hatırdan çıkarmamalıyız.

★ Türkiye Ekonomi Kurumu İktisadi Araştırmalar Enstitüsü — Toprak Reformu Semineri 1965

★ Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Türkiye Toprak Reformu Semineri

★ Beşir Hamitoğlu — Türkiye'de Toprak Rejimi ve İktisadi Kalkınma Forum Dergisi Sayı : 311 ve onu izleyen 5 nüsha

★ Doç Dr. Suat Aksoy — Toprak Reformu